

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Університет Ауреля Влайку (Румунія)
Університет «Лучіана Блага» (Румунія)
Центральна бібліотека Болгарської
Академії наук (Болгарія)
Коледж Санта-Фе (США)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Університет Метрополітен Лондон (Великобританія)
Національний університет «Одеська політехніка» (м. Одеса)
Західноукраїнський національний університет (м. Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Центральна бібліотека Полтавської міської територіальної громади

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
25 листопада 2025 року**

Полтава

ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЇ УСТАНОВ ПАМ'ЯТІ: КОНТЕНТ-СТРАТЕГІЇ БІБЛІОТЕК І АРХІВІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Цифрова трансформація суспільства зумовлює зростання ролі соціальних мереж як ключового інструмента комунікації між установами пам'яті та їхніми аудиторіями. Бібліотеки й архіви дедалі активніше використовують SMM для популяризації ресурсів, розширення доступу до інформації, формування відкритості та залучення нових груп користувачів. Соціальні платформи дозволяють не лише інформувати, а й створювати спільноти, підтримувати взаємодію, здійснювати просвітницьку та культурно-освітню діяльність у зручних для аудиторій форматах. Попри спільність стратегічних цілей, характер комунікації та інструментарій бібліотек і архівів суттєво відрізняються, що зумовлює потребу в порівняльному аналізі їхніх медіапрактик.

Соціальні мережі для бібліотек є засобом популяризації читання та фондів, просування культурних ініціатив, формування позитивного іміджу та взаємодії з молоддю. Для архівів SMM – це переважно інструмент представлення документальної спадщини, висвітлення процесів оцифрування, демонстрації унікальних матеріалів, розповідей про контекст створення документів та їх значення. Архівні установи прагнуть зберегти науково-інформативний характер подачі, тоді як бібліотеки частіше експериментують із трендами й легшими форматами.

У структурі контенту бібліотек домінує освітній, рекомендаційний та розважальний сегмент: буктрейлери, огляди новинок, візуальні добірки, вікторини, челенджі, меми [1]. Архіви працюють переважно з документальною спадщиною: публікують цифрові копії матеріалів, історичні довідки, рубрики «документ тижня», презентації віднайдених колекцій, відео з реставраційних процесів. Така різниця пояснюється як природою фондів, так і професійною етикою використання документів.

За емоційно-комунікаційним стилем бібліотеки орієнтуються на доступність і доброзичливість; допускається гумор, неформальні звернення, активні інтеракції з користувачами. Архіви використовують стриманіший дискурс: науково-популярний, з акцентом на точність, достовірність та історичну відповідальність. Це істотно впливає на вибір платформ: бібліотеки значно активніші в TikTok та Instagram, тоді як архіви надають перевагу Facebook і YouTube, рідше – X (Twitter) [2; 3, с. 384].].

Функціональна характеристика контенту також суттєво різниться. Для бібліотек важливо підтримувати регулярну комунікацію та зацікавлення широкої аудиторії, тому інтерактивні формати – конкурси, опитування, флешмоби – використовуються системно. Архіви застосовують їх вибірково: переважно у вигляді обговорень документів або запитань до аудиторії щодо інтерпретації історичних матеріалів.

Спільною рисою для обох типів установ є освітня складова. Проте, якщо бібліотеки фокусуються на популяризації читання, інформаційній грамотності та культурних подіях [1, с. 23-25], то архіви – на поясненні історичних контекстів, джерелознавчій цінності документів, особливостях їх зберігання, оцифрування й реставрації.

Важливим чинником успішності присутності в соцмережах є контент-стратегія. Для бібліотек вона передбачає поєднання освітніх і розважальних матеріалів, активне використання трендів, візуальної айдентики та таргетованої реклами. Архіви концентруються на репрезентації унікальних документальних ресурсів, стабільності публікацій, збереженні інституційної репутації та підвищенні довіри.

Відмінності між установами чітко фіксуються у функціонально-комунікаційних типах контенту. **Освітній контент** у бібліотеках – це огляди книжок, рекомендаційні списки, популярні формати «книга дня»; в архівах – історичні коментарі, презентації документів, візуалізації джерел. **Інформаційний контент** охоплює анонси подій, нові надходження,

повідомлення про доступні ресурси – з боку бібліотек; та нові оцифровані матеріали, повідомлення про реставрації й архівні виставки – з боку архівів. **Розважальний контент** активно застосовується бібліотеками, тоді як архіви майже не використовують його через ризик втрати серйозності та довіри. **Інтерактивний контент** у бібліотек спрямований на створення спільноти, а в архівів – на залучення аудиторії до взаємодії з історичними джерелами.

Ці відмінності не заважають установам пам'яті мати багато спільного: прагнення розширювати аудиторію, розвивати цифрову комунікацію, підтримувати відкритість інформації, популяризувати культурну спадщину. SMM стає інструментом розбудови сучасної ідентичності установ, підсилює їхню видимість та сприяє формуванню довіри у суспільстві.

Отже, аналіз контент-стратегій бібліотек і архівів показує, що попри різний характер фондів та завдань, соціальні мережі є важливою платформою для реалізації їхньої освітньої, комунікаційної та культурної місії. Бібліотеки демонструють вищу гнучкість і динамічність у використанні сучасних форматів, тоді як архіви забезпечують наукову виваженість та репрезентацію документальної спадщини. Ефективна присутність установ пам'яті в соціальних мережах залежить від чіткої контент-стратегії, розуміння потреб аудиторії та здатності адаптувати форму подання матеріалу до цифрових очікувань користувачів. SMM-практики бібліотек і архівів вказують на важливість балансу між інформативністю, доступністю та інституційною відповідальністю, що стає ключем до зміцнення ролі установ пам'яті у сучасному медіасередовищі.

Джерела та література

1. Яворська Т. Соціальні мережі бібліотек як ефективний інструмент промоції книги та читання. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 4 (321). С. 21–27. URL: [https:// libkor.com.ua/storage/php/periodic_theme_files/ socialni_merezhi_bibliotek.pdf](https://libkor.com.ua/storage/php/periodic_theme_files/socialni_merezhi_bibliotek.pdf) (дата звернення: 12.12.2025).

2. Boyle A. *Social Media and Cultural Heritage Institutions*. Manuscript. URL: https://www.academia.edu/25204023/Social_media_and_cultural_heritage_institutions (дата звернення: 12.12.2025).

3. Li Liew S., Wellington S., Oliver G., Perkins R. Social Media in Libraries and Archives: Applied with Caution. *Canadian Journal of Information and Library Science*, 2015, vol. 39, №3–4, p. 377–396. URL: https://www.researchgate.net/publication/284562522_Social_Media_in_Libraries_and_Archives_Applied_with_Caution (дата звернення: 12.12.2025).

Ірина Недошитко, Володимир Вуйчик

м. Тернопіль

МЕДІА-АРХІВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США ЯК ІНСТРУМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЗАСІБ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасному глобалізованому інформаційному середовищі діаспорні спільноти набувають зростаючого значення як суб'єкти збереження національної історико-культурної пам'яті та формування позитивного міжнародного іміджу нашої держави через розбудову та функціонування власних медіа-архівних ресурсів. Зазначені ресурси виконують комплексну комунікаційну функцію: з одного боку, вони забезпечують внутрішню єдність громади, сприяють збереженню й трансляції етнокультурної ідентичності, а з іншого — виступають ефективним інструментом культурної дипломатії, що сприяє популяризації національної культури та підвищенню її видимості у світовому медіапросторі [1; 2].

Функціонування національного інформаційного простору в інокультурному середовищі виступає важливим чинником збереження національної ідентичності та запобігання асиміляційним процесам серед представників української діаспори. Наявність власного інформаційного поля забезпечує сталу присутність українського дискурсу в медіапросторі,